

PRVO POGLAVLJE

STRANAC

Ostrvo Skaj, Škotska, zima 1884.

Baronu Eliotu Kinkejdu je pred očima lepršalo mnoštvo svetlucahkih tačkaka, poput svitaca koji su nekim čudom vaskrsli iz magle zimske noći, tokom koje je, prvi put posle šezdeset godina na ovom svetu, osetio strahovito breme nadolazeće propasti. On gotovo poželi da je put koji vodi ka njegovoj kući, ženi i ćerki, dvostruko duži, miljama dugačak te da nikad ne stigne pod okrilje svog doma, tihog i hladnog, neprepoznatljivog.

Odustale su od čekanja na njega, pune ljutnje, utonule u svoju tugu pod oklopom hladnoće, jer danima nije dolazio, u pokušaju da odloži sramotu, predajući se gotovo nadrealnoj misli da još može da spase ono što se više ne može spasiti.

Klečavam se kolenima odupirao slabosti. Noć je bila svirepo lepa, pomisli on dok su mu iz dubina sećanja izlazile slike, drhtave, sićušne uspomene na život koji je imao nekad. Dok je još bio poštovan i voljen, kad se još nisu plašile njegove hirovitosti i onoga što donosi sutra.

Bolelo ga je što ga nisu razumele. Nije on igrao karte samo zato što se rukovodio strašću, dubinom svog poroka. I on bi voleo da njihova kuća nije postala ovakva, predmet ogovaranja, sumnjičavih pogleda, kao da se iz nje širi neka zarazna bolest. Da je drugačije, večeras bi ga Kristi čekala i nasmešila bi mu se kad uđe u kuću, a ne bi tamo sedela žena koja izbegava njegov pogled, čvrsto stegnute vilice.

Protekli dani su prošli u magnovenju, nije znao kad je dan, a kada noć. Ulozi su iz partije u partiju bili sve veći, a onda se,

kad je ponestalo novca, setio da ima imanje. U tom je trenutku postalo nevažno ko tu živi i koliko ljudi zavisi od njega. Nepogrešiva ga je ruka vodila ka ivici ambisa, dok je on mislio da ide putem spasa, držeći u rukama nikad bolje karte, u groznici od divnih vizija budućnosti. A onda ga samo jedan pogrešan potez, karta previše, jedan broj previše, jedno klimanje glavom, u dvoumljenju, udalji od svega što je celog života stvarao. Dok se hvatao za slamku spasa, dočeka ga dubina ponora u koji je sa sobom povukao sve što je činilo njegov život.

Kako je sve ono što mislimo da jesmo zapravo nestalno, krhko i lomljivo, prolazilo mu je kroz glavu dok je posrćući prelazio preko izrovane pustopoljine. Hladnoća je neumitno probijala slojeve njegove pohabane garderobe, skrivene ispod još uvek lepog ogrtača, a onda se zaustavila na koži, pretvarajući kapljice znoja u ledene igle što pale, poput žarača.

Postade mu nepodnošljivo hladno. Umor od prethodnih dana, neprospavanih noći u zagušljivoj sobi ispunjenoj dimom, sada je uzeo danak. Ništa nije jeo dva dana, čak ni ostatke hrane pored kartaškog stola. Nije mogao, želudac mu se stegao.

Bilo ih je četvorica u tamnoj skućenoj sobi. Trgovac alkoholom Aleksandar Milton, sa svojim rošavim licem i providnim očima, najbogatiji čovek u njihovom malom mestu. Zatim, lokalni farmer Braun, donedavno njegov prijatelj, dok mu ovaj nije okrenuo leđa zbog povelikog duga koji mu nije vratio. On ga je i doveo u predvorje pakla, u ovu napuštenu ribarsku kuću koja desetinama godina ne služi ničemu. Sada je tek shvatio da je doveden sa namerom. Iz osвете. Ali, prekasno se sve otkrilo pred njegovim očima.

Kao nekim čudom, razmače se zavesa i on sada vide jasnije, hladne glave, prisećajući se paklenih, dubokih očiju četvrte osobe za stolom, neznanca čija je prisutnost prekrila sve prisutne poput tamnih krila. Senka oboda šešira padala je preko njegovog lica, ne dozvoljavajući da ga bolje pogledaju, da vide ima li ži-

vota u očnim jamama, ili su to zjapeće beživotne rupe, iz kojih kulja jasan nagoveštaj nadolazeće propasti.

Sada mu tek postane jasno zašto mu se Džon Braun onako cerio u lice, pokazujući krezavi niz zuba kroz dim iz svoje lule. Farmer je dobro znao da niko nema šanse kada se nađe preko puta neznanca i podmuklo se radovao trenutku potpune propasti svog dojučerašnjeg prijatelja.

Da, pomisli Kinkejd, ovo je sigurno bila osveta za nevraćeni dug. Za iznevereno poverenje. Mesecima je izbegavao Džona Brauna jer nije imao novca i pravio se da ga ne vidi. Možda je i zaslužio ovu kaznu.

Sećao se, kada je partija završena, još je sedeo na drvenoj stolici, neprirodno uspravljenih leđa, poput lutke koju neko koncima drži sa visine. I dalje se nadao kako je sve što se desilo u ovoj zadimljenoj prostoriji neki košmar iz koga će se probuditi, sa još jednom šansom da povrati ono što je izgubio.

Jenki ga pogleda ispod oboda svog šešira, ustajući od stola.

– Barone Kinkejd, jeste li dobro, treba li Vam pomoć do kuće?

Nije mu bilo jasno da li ga je to pitao zbog brige ili iz pakosti, ništa nije mogao da shvati, samo je odmahnuo glavom i sedeo, bez ikakve namere da u nekom trenu ustane.

– Bićemo u kontaktu. Moj sekretar će Vam se obratiti oko formalnosti – reče stranac.

Ova mu rečenica odzvanjaše u glavi čitavim putem, do trenutka kada, drhtav i iscrpljen, zastade na okuci iza koje ugleda obrise svoje kuće. Pulsirajuća bol, iznenadna, zastrašujuće svetla i jaka, baci ga na kolena dok je glavu držao rukama plašeći se da će se raspasti.

Baron Eliot Kinkejd, pomiren sa time da ga čeka zaslužena kazna, legne u meku postelju od blata. Poslednja misao beše olakšanje. Neće morati da se suoči sa svim onim što je znao da će neminovno sačekati njegovu ženu i ćerku. Pre nego što izgubi

svest, oseti nečiji topli dah na svom licu, a na svom čelu dodir mokre i hladne kože.

Naprežući se poslednji put, suoči se sa dva para žutih očiju kako ga gledaju ispitujući. Ubrzano disanje zveri bilo je poslednje što je čuo pre nego što je utonuo u mrak.

Kristi Kinkejd bi rado zapalila vatricu u salonu da je imala čime. Polako i gotovo oklevajući, približila se prozoru da, kao i svakog dana, nađe smirenje u zelenilu brda Sid Fin, uokvirenog uzburkanom vodom jezera Portri. Bilo ju je strah od svojih misli. Ukočenim pogledom obuhvati kržljivo drvce koje je leti šaputalo sitnim lišćem dajući dobrodošli hlad i zaklon od direktnog zapadnog sunca. Čekala je svoju ćerku, da zajedno sa njom popije šolju čaja sa tek ispečenom pogačom. Jedino toplo mesto u kući beše kuhinja, koja je neznatno grejala hodnik i njen mali, ljupko uređeni salon, mučni podsetnik na srećnije dane, bezbrižne i tako daleke, udaljene od sadašnjeg trenutka milion godina. Nerado se sećala tog vremena, jer bi povratak u sadašnjost bio bolno prizemljenje, sa jasnom spoznajom da se ušuškana prošlost više nikada neće vratiti.

Odlučnim se korakom spusti niz nekoliko stepenika, do prednjeg dvorišta, pa uze sekiru iz drvenog sanduka. Nadala se da neće probuditi Lori koja je i sinoć do kasno u noć pisala roman uz slabašnu sveću, tonući u izmaštani svet.

Juče je ćerki poslednjim novčićem kupila papir, koji je, iako najslabijeg kvaliteta, za njih predstavljao pravo malo bogatstvo. Lori je pisala sitno, što je sitnije mogla, stvarajući novi svet i likove koji su živeli svoje živote na stranicama lokalnih novina. Od toga su ponekad uspevale da kupe hranu, još skuplju na ostrvu nego na kopnu, posebno ovih nekoliko godina otkada su žitišta slabije rodila i opet nastupila oskudica krompira, njihove glavne namirnice.

O mesu su mogle samo da sanjaju. Kristi je postala stručnjak za štednju, ali ni njoj nije polazilo za rukom da više od dva puta mesečno stavi živinsko meso na sto. Ponekad bi teška srca otišla do zalagaonice da proda staru naušnicu ili privezak od zlata, pa bi neko vreme jele kvalitetnije, posebno zimi, tokom vlažnih meseci.

Verovatno niko neće videti šta radi sa sekirom, jer kad je ovakvo vreme, posebno nedeljom, niko od meštana ne izlazi iz kuće, sve do trenutka kad krenu na službu Gospodu. Zamahnula je ka tankom deblu i zasekla jedan centimetar. Sa svakim je udarcem bila sve više ispunjena inatom i besom na nevidljivog neprijatelja koji je bacio zle čini na njihov život.

Možda je, prostom matematikom, sada na njih došao red. Ako već ništa ne može da promeni u tokovima njihovog života, mogla je da, makar danas, ugreje salon i da iz divnih bledozelenih šoljica sa pozlatom popije čaj sa svojom ćerkom. U vitrini od orahovog drveta, iza zamućenog reljefnog stakla, te su šoljice mesecima čekale da ih neko izvuče, očisti i stavi na stočić pored fotelje.

Ona i ne oseti kada na iverke posečenog drvceta počnu da padaju suze, pomešane sa sitnim kapima dosadne zimske rosulje.

Lori se probudi sa blagom glavoboljom. Sinoć je opet predugo ostala uz slabu svetlost sveće. U svojoj sobi nije imala plinsku lampu, a jedino je ovde mogla da utone u svet svojih romana.

Njene su junakinje, sve odreda, bile lepe, nežne, bogate udavače, sa snovima o svetloj budućnosti ispunjenoj balovima, obožavanjem, nesvesne da na svetu postoji i neka druga stvarnost. Lorina stvarnost.

Nikad nije videla svoja dela u celosti jer je poglavlje po poglavlje slala u uredništvo lokalnih novina. Bez novca da plati štampu, jer je neveliku zaradu trošila na stvari potrebnije za život, postala je srećna ako donese hranu na trpezarijski sto. Njen otac odavno ništa nije donosio, a novac malobrojnih zakupaca on bi potrošio i pre nego što stigne do njihove kuće.

To što ih je snašlo nije se desilo iznenada. Bilo je i ranije najava da njen otac više nije priseban. Majka je krila njegovu otuđenost neko vreme, ali ovo je malo mesto, a Lori je bila isuviše odrasla i vezana za Kristi da ne bi osetila njeno nezadovoljstvo i bol. Ne ostade ništa od nekadašnje bezbrižnosti sa kojom je baron Kinkejd, vlasnik nekoliko jutara zemlje, trgovac ribom i drugom robom koja je dolazila iz velike udaljenosti, započeo svoj život sa Kristi Stjuart, ćerkom pokojnog paroha Arčija Stjuarta.

Lori je pretpostavljala kako je njena majka kao šesnaestogodišnja nevesta prešla preko praga misleći da je tu čeka puno srećnih trenutaka. Kuća smeđih opeka različitih nijansi, sivog krova i u belo okrečenih prozora, sada je vapila za ponekim cvetom i ukrasnim grmom koji bi popunio prazninu dvorišta. Ograda od sivog, pravilno naslaganog kamena kroz godine je postala nevidljivi bedem iza koga se sakrilo mnogo neizrečenih tajni i stradanja.

Bilo joj je žao majke. Slušajući Megine priče o dešavanjima u prošlosti, Lori je shvatila da je Kristi Kinkejd neverovatan borac, žena koja je tiho ispraćala na onaj svet svoje tek rođene bebe, ne dočekavši da ijedna od njih stane na noge. Na obližnjem groblju ležale su četiri male humke tek krštene dece, kao svedoci nesrećne mladosti i neispunjenih želja. Žitelji njihovog malog ribarskog mesta sve su češće, prolazeći pored kamene ograde njihove kuće, pomišljali da ovom kućom vladaju sile o kojima se nisu usuđivali da misle, iz straha i sujeverja. Da ih ne prizovu pod svoj krov.

I baš je tada na svet došla Lori. Dala je svojoj majci krila, snagu i razlog da se bori kroz sve godine koje dolaze. Zbog sve-

ga toga osećala je veliki teret odgovornosti, u nastojanju da ne razočara majku. Dve su žene živele svoje samotne živote gotovo kao sestre.

Sada su ona i majka čekale na baronov povratak kao osuđene na uvek istu kaznu, na stid i sramotu, jer čak i oni koji ih tokom ovih godina porodičnog posrnuća nisu prezreli, osećali su ponižavajuće žaljenje nad sudbinom žena Kinkejd. Kada bi umoran, prljav i najčešće pijan došao do praga kuće, plačući, one su znale da ih sledećih dana čeka suočavanje sa mukama plaćanja verovnicima.

Njegove dugove više nisu mogle da kontrolišu. Novac koji su čuvale za crne dane odavno je nestao, jer su crni dani trajali godinama. Majka je pokušavala da sakrije propast koliko je mogla, besomučno plaćala suprugove kartaške afere, misleći da tako brani Lorine izgleda da se dobro uda i zasnuje porodicu, te je tako udalji od ove nesrećne kuće. Na kraju su ostale bez ikakve nade za srećniji život, a Lori bez miraza, osramoćena. Kristi i Lori Kinkejd su propustile šansu da spasu što se spasiti može onog dana kad već spremljene kofere nisu prenele u kočiju i otišle daleko, kod rodbine u Edinburg, nadajući se da će tamo naći spokoj za svoje napaćene živote. Umesto toga, one su ostale.

Našla je svoju majku, još uvek stamenu ženu u ranim pedesetima, kako seče drvo jabuke. Znala je zašto to radi. Steglo joj se srce od samog pogleda na Kristi, jedini njen oslonac i utehu tokom godina, kako neveštima pokretima uništava jedino preostalo drvce u njihovom dvorištu.

– Majko, dajte da Vam pomognem – umesto „dobrog jutra“ uze iz majčinih ruku sekiru i sa nekoliko pokreta mladih ruku završi ranije započeti posao. – Idite u kuću i skuvajte čaj, ja ću ovo počistiti.

Gotovo je zaplakala. No, uspjela je da ostane prisebna, kako to mogu samo oni koji su navikli na teškoće. Kristi i Lori Kinkejd su postale nenadmašne u prikrivanju ljutnje, tuge i nemoći.

Na kristalnom poslužavniku uskoro se nađoše precizno odsečeni komadi domaće pogače premazani džemom. U salonu konačno beše ugodno toplo. Posle mesec dana iz malog se kamina oivičenog jarkocrvenom opekrom začu veselo pucketanje, sa prepoznatljivom aromom vlažnog drveta. Kristi je mokru koru posečenog drvceta ostavila sa strane, da se osuši za kasnije.

Kako malo vatre i toplote mogu da promene atmosferu u prostoriji, pomisli Kristi gledajući kako se odsjaji plamena upliću u pramenje Lorine kose. Mladost ne zna za predaju, primetila je sa radosnom spoznajom da njena ćerka, u teškim godinama iza njih, nije izgubila ni delić svoje lepote. Već u dobi od dvadeset i osam godina, bila je previše stara za udaju, ali prepuna životne radosti, mlade snage koja je naprosto izvirala iz nje.

Često se dešavalo da tišinu koja se uvukla u svaki kutak nesrećnog doma rasprši njen smeh, kao iz inata, kojim obasja celu kuću i vrati nadu. Kristi je u nju gledala kao u jedino što je dobro uradila u svom životu. Kada je zatrudnela sa Lori, posle četvoro rano preminule dece, nije se usuđivala da se nada. No, život ju je demantovao. Zdrava, crvenih obraza, bistrih zelenih očiju i sa simpatičnim pegicama na nosu, Lori je obećavala da će postati pravi Kinkejd, gorštakinja visokog stasa i snažne građe. Voleli su je i čuvali, a ona im je vratila svojim besprekornim ponašanjem, dobrim manirima i učenjem za svaku pohvalu. Nakon što je sa četrnaest godina završila sa školovanjem pri crkvi, nastavila je da uči, čitala istorijske knjige, proučavala atlas sveta.

Iznova bi ih iznenadila svojim znanjem, toliko neobičnim za devojke tog vremena, koje su žudele da se što pre udaju i odu